

FYLKESMANNEN I AUST-AGDER

Miljøvernavdelingen

Direktoratet for naturforvaltning
Postboks 5672 Sluppen

7485 Trondheim

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
Sak nr. 2011/3326 / DAM

Dato
05.10.2011

REGULERING AV FISKE ETTER LAKS, SJØRRET OG SJØRØYE FRA 2012.

Vi viser til brev datert 14.9.2011 med retningslinjer for fiskereguleringene.

Fylkesmannen har mottatt egne forslag til retningslinjer fra to elveeierlag. Forslagene har vært drøftet i møte i Fagrådet for lakseelvene i Agderfylkene 29.9.2011.

I gjeldende forskrift er det spesifikt åpnet for fiske etter anadrome laksefisk i fire vassdrag. To vassdrag er ikke åpnet. I mindre sjørrretvassdrag er det åpnet for fiske i innsjøene i august.

Nidelva.

Oppsummering av bestandssituasjonen:

Status	Anbefaling fra Vitenskapelig råd
<ul style="list-style-type: none">• Gytebestandsmål(kg hunner): 1663 (834-2494)• Prosentvis måloppnåelse 2009-2010 (gj.snitt): 57 %• Prosentvis måloppnåelse 2006-2010 (gj.snitt): 57 %• Sesongen 2010 var normal.• Sesongen 2011 var spesiell, med meget stor vannføring• Elva kalkes. Oppstart vinteren 2005-2006.• Laks er under reetablering. 2010-2011 er første sesonger egenprodusert laks kunne komme tilbake.• Øyerogn legges ut øverst i laksestrekningen. Første gang vinter 2006.• Første naturlig gytte årskull etter kalking klekket 2007.• Stor oppgang av laks i elva 2011. Mer enn 1300 laks har passert slusa i Rygenefossen (se fig.1).• Fangstene i 2011 er svært lave, til tross for stor oppgang (fig.1)• Også i 2010 økte oppgang, mens fangst avtok.• Andel oppdrettsfisk har vært relativt høy fram til 2010 (ca 13 % i 2009)• Svært få oppdrettsfisk i 2011 (obs. i sluse og fanget fisk). Kun 3 påvist.	Forvaltningsmålet er langt fra oppnådd for denne bestanden og beskatningen bør reduseres svært mye for å sikre oppnåelse av gytebestandsmål (råd 4). Oppnåelsen var betydelig bedre i 2010 (84 %), og beskatningen framstår nå som lav. Bestanden er under etablering etter at den opprinnelige bestanden gikk tapt på grunn av forsuring.

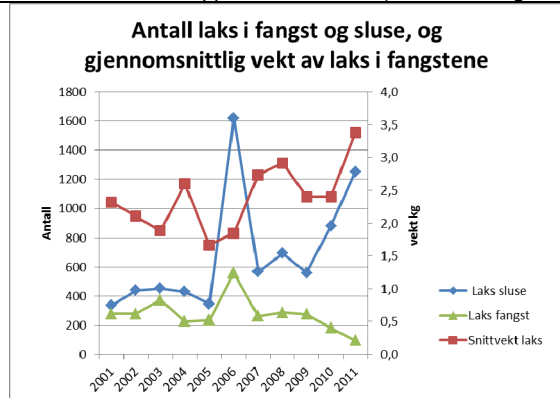

Fig. 1.

Fiskesesongene 2010 og 2011 viser klar øking av oppvandret laks, som registrert i fiskeslusa på Rygene. Fangbarheten er likevel lav, spesielt i 2011. Karakteristisk for 2011 er:

- Stor oppgang av laks
- Svært lav fangstrate
- Betydelig nedgang i andel oppdrettslaks.

Nedgangen i fangsten 2010 skyldes sannsynligvis innstramming av fisketida. Dette har også hatt betydning i 2011, men i år har fangbarheten i tillegg vært svært lav på grunn av stor vannføring i elva.

Elveeierlagets forslag

Nedre Nidelv elveeierlag ønsker å starte sesongen 1. juni, med avslutning 30. september (15. september i sone 5 (Blakstad til Eivindstad)). Døgnkvote på 2 laks og sesongkvote på 20 laks. All laks over 7 kg foreslås satt tilbake etter 31.8. Det ønskes ikke kvotebegrensning for sjøørret. Laget ønsker midtsesongevaluering 10. august, eventuelt 1. august. Det legges opp til sterkere kontroll av tilbakerapportering, med vekt på null-fiskrapportering.

Vår vurdering

Organisering	Tilstrekkelig.
Oppsyn	Godt.
Fangstrapportering	God.

Vi vil påpeke at årene før 2010 ikke bør vektlegges, fordi det da praktisk talt ikke var egenprodusert laks som kunne komme inn i elva. Det er altså de to siste årene som må telle i vurderingene.

I 2010 var måloppnåelsen 84 % av gytebestandsmålet (GBM). Vitenskapelig råd benyttet data fra fiskeslusa, med en svært kritisk tolking av størrelsesfordelingen. I 2011 er oppgangen i slusa omkring 50 % større enn i fjor, samtidig som fangsten er halvert. I fangstene var gjennomsnittsvakta hele 3,4 kg i år. Innsiget av oppdrettslaks synes nærmest fraværende i år, ut fra observasjonene.

Det foreligger ikke tall ennå over størrelsesfordelingen i slusa. Regnes det svært konservativt med en gjennomsnittsvekt på 2,5 kg og 50 % hunnlaks har det fram til 14. september gått opp ca 1600 kg hunnlaks til strekningen oppstrøms Rygenefossen - dette er lik GBM for hele elva. Vi tillater oss å regne så høy andel hunnfisk på grunnlag av den store overvekten mellomlaks i de rapporterte fangstene (Scanatura). I tillegg kommer laks som står nedenfor Rygene. Vår konklusjon er at elva vil komme godt over GBM i 2011.

Selv om det bare er to relevante år å bygge på er vi innstilt på å etterkomme fiskelagets forslag et stykke på vei.

Vi anbefaler lik fisketid fra 1. juni – 15. september i hele elva opp til Eivindstad. Med det lave fangsttrykket i elva er det ikke mye å vinne ved å fastsette lave fangstkvoter. Vi anbefaler en kvote på 2 anadrome fisk, slik det blir foreslått i de aller fleste Agderelvene. Det må gjennomføres midtsesongevaluering ca 10. august. Vi er innstilt på å drøfte forhåndsavtalte tiltak med laget (som tilbakesetting av laks større enn 7 kg, innstramming etter 31. august) etter at høringen er gjennomført.

Storelva- Vegårvassdraget

Oppsummering av bestandssituasjonen:

Status	Anbefaling fra Vitenskapelig råd
<ul style="list-style-type: none"> Gytebestandsmål (kg hunner): 565 (424-848) Prosentvis måloppnåelse 2009-2010 (gj.snitt): 20 % Prosentvis måloppnåelse 2006-2010 (gj.snitt): 19 % Sesongene 2010 og 2011 har vært relativt normale. I årene før har det vært omfattende anleggsarbeider i elva i forbindelse med etablering av elvekraftverk og dam. Elva kalkes.. Fangstene i 2011 er svært lave. Liten fangstsinnsats. 	<p>Forvaltningsmålet er langt fra oppnådd for denne bestanden og beskatningen bør reduseres svært mye for å sikre oppnåelse av gytebestandsmål (råd 4). Beskatningen er imidlertid allerede vurdert til å være svært lav. Ekstensive studier i vassdraget (F. Kroglund NIVA, diverse rapporter) viser imidlertid at smolt dødelighet på grunn av turbiditet, predasjon fra gjedde og aluminium i brakkvann gjør at antallet smolt som når kyststrømmen er for lavt til at gytebestandsmålet blir nådd selv ved god sjøoverlevelse. Det var sannsynligvis ikke et høstbart overskudd i 2010.</p>

I 2011 har gjenfangster av laks merket som smolt i 2009 og 2010 vist at tilbakevandring av laks til elva må være større enn man har regnet med tidligere år (Kroglund pers. medd.). Fangstraten for laks må generelt være meget lav i Storelva, sannsynligvis betydelig mindre enn 10 %. Det kan skyldes liten fangstsinnsats totalt sett og at de fleste fiskerne har prioritert sjøørret. I 2011 har fangstsinnsatsen vært spesielt liten. Det er åpenbart behov for videre undersøkelser av reell bestandsstørrelse og beskatningsrate.

Elveeierlagets forslag

Styret i Storelva Elveeierlag ønsker en forlengelse av fiskesesongen, 1. juni til 15. september. Dette kompenseres ved krav om tilbakesetting av all laks. Døgnkvote på to sjøørret. Døgnfredningen mandag og tirsdag avvikles. Det åpnes inntil videre ikke for fiske ovenfor Vassenden i Ubergsvann.

Vår vurdering

Organisering	Uavklart. Tre atskilte lag. Viktige grunneiere står utenfor.
Oppsyn	Moderat i Storelva, ikke tilfredsstillende i Songevann-Lagstrømmen
Fangstrapportering	Tilfredsstillende.

I praksis er det bare i selve Storelva det ligger til rette for å fange laks, blant de strekninger som er åpne for fiske. Derfor er forslaget fra elveeierlaget relevant, selv om organiseringen åpenbart er mangelfull for vassdraget.

Det er kjent at Storelva blant sportsfiskere er regnet som ei god sjøørretelv, og at interessen for å fiske laks har vært lav. Når det i tillegg viser seg at smoltoverlevelse og oppvandring av laks til elva synes å være større enn tidligere antatt, er det grunn til å revurdere fiskereguleringene i elva.

Forslaget fra elveeierlaget om tilbakesetting av all laks skal ha fått bred tilslutning fra medlemmene (ifølge H. Endresen, Lakseelvene.no).

Fylkesmannen vil derfor anbefale at lagets forslag tas til følge.

Samtidig vil Fylkesmannen sterkt oppfordre rettighetshaverne til å etablere et forpliktende samarbeid, slik at vedtak blir bindende for alle rettighetshavere.

Gjerstadelva.

På grunn av mangelfull organisasjon og kontroll av beskatning bør elva fortsatt ikke åpnes for beskatning

Grimeelva/Kaldvasselva

Dette er ei lita elv som ble gjort tilgjengelig for oppgang av fisk på 1990-tallet, og åpnet for fiske fra 1999. I utgangspunktet har dette vært ei sjørrretelva, men siden 2007 har det forekommet innslag av laks både i fangster og i ungfiskundersøkelser. Fylkesmannen har fortsatt klassifisert elva som sjørrretelva, med sporadisk forekomst av laks.

Grunneierlaget har delegert forvaltningen av fisket til organisasjonen "Skitt fiske". Kontrollen anses for å være god. Gjeldende er 1. juni – 30. september, døgnkvote 2 laks/sjørrret. Vi forslår ingen endring.

Andre sjørrretvassdrag

Situasjonen for sjørrret i Aust-Agder anses som god. Dette bygger ikke på konkrete data, men Aust-Agder JFF har en enkel overvåking basert på observasjon i en rekke mindre sjørrretvassdrag. De har også en viss oversikt over mengden av sjørrret i sjøen, ut fra sportsfiskernes meldinger.

Fylkesmannen har etablert fredningssoner med restriksjoner for sjørrretfiske i fjordområdet utenfor 12 større og mindre vassdrag i Aust-Agder. Vi tror dette gir en beskyttelse av bestandene, særlig i de sårbare vinter- og vårmånedene, og man unngår at det kan fiskes tett inn på vassdragene, som bare er åpnet for beskatning en kort periode.

De fleste sjørrretvassdragene er små, og fisken går stort sett opp bare i gytetida om høsten. Det kan også være oppgang i flomperioder, og fisken er da sårbar for overfiske. I disse vassdragene er det ikke grunnlag for å åpne for fiske. I gjeldende forskrift har det vært generell fisketid i innsjøer i øvrige vassdrag, fra 1.8 til 31.8. Dette er vanskelig å kontrollere, og organisering av fisket er manglende. Vi forslår derfor at det ikke åpnes for fiske i vassdrag som ikke er spesifikt nevnt i forskriften.

I noen litt større vassdrag kan det være grunnlag for beskatning av sjørrreten. Dette gjelder spesielt **Langangsvassdraget** i Arendal-Tvedestrand, som har hatt fisketid fra 1. juni til 31. august. Det er registrert laksunger også i dette vassdraget, men også her vurderes laksen som sporadisk forekommende. Vassdraget er attraktivt for sportsfiskere, og det kan være grunnlag for lengre fisketid. Imidlertid har grunneierlaget ikke gitt tilbakerapporteringer, og har så vidt vi kjenner til liten kontroll og oversikt over fiskekort. Inntil en bedre organisering av fisket foreligger mener vi at den korte fisketida opprettholdes.

I **Landvikvassdraget** er det først og fremst den enestående sildebestanden som har oppmerksomhet fra grunneierne. Det er lite kontroll på annet fiske, selv om det er fine sportsfiskemuligheter, særlig i Reddalskanalen. Vi foreslår at det fortsatt ikke åpnes for fiske i dette vassdraget.

Sjølaksefisket

Fisket i sjøen har gått sterkt tilbake de siste årene, ikke minst som følge av innstramningene som er gjort. Fram til 2007 var sjøfangstene større enn 2000 kg årlig. I 2008 og 2009 ble det fanget 500 kg eller mindre. Det samme gjelder 2010 (fangst for liten til offentliggjøring fra SSB). I 2011 har det bare vært tre aktive fiskere i fylket. Det er ikke behov for ytterligere innstramminger.

Sosioøkonomiske forhold

Næringsvirksomhet og rekreasjonsverdi blir påvirket av reguleringene. Det er færre fiskere i elvene etter innstramningene som er foretatt, og laksefisket i sjø er nesten avvirket. Vi har derfor lagt vekt på de innspillene som er levert fra Nidelva og Storelva for å opprettholde lokal interesse og initiativ, uten at det vil føre til at målet om å overskride gytebestandsmålene svekkes.

Rømt oppdrettslaks

I Nidelva har det vært høy andel rømt oppdrettslaks i fangstene til og med 2010. Fram til da har all oppvandrende laks hatt usikker opprinnelse. Som beskrevet foran er det først fra og med inneværende år at lakseoppgangen kan være dominert av laks som er født i Nidelva, ettersom kalkingen ikke hadde full effekt før i 2006. De foreløpige observasjonene i 2011 tyder på at innslaget av oppdrettsfisk er drastisk redusert. Situasjonen må følges opp i årene framover.

Innspill fra Lakserådet

Lakserådet er vårt regionale fagråd for Aust- og Vest-Agder. Her sitter representanter for rettighetshaverne i elvene og sjøen, NJFF, SNO og begge fylkesmennene. Vi har hatt to møter, ett i starten av den lokale prosessen og ett for å drøfte fylkesmennenes forslag til reguleringer.

Rådet har følgende anbefalinger:

- Utgangspunktet for reguleringene bør være at beskatningstrykket ikke økes. Lakserådet anbefaler å bruke midtsesongsevalueringen og forhåndsavtalte tiltak for å slakke opp eller stramme inn underveis i sesongen. Lagene oppfordres til å bruke høringsrunden i november-desember aktivt og gi godt begrunnede innspill der det er behov for det.
- Dersom døgnkvota er 1 laks og 1 sjøaure blir det fort spørsmål om fiskerne kan fiske videre etter sjøaure når laksen er tatt. Dette bør være avklart i forskriften. Generelt mener rådet det er bedre å si 2 anadrome fisk enn 1 laks og 1 sjøaure.
- Lakserådet oppfordrer lagene til å sette ut stor laks (> 90 cm, 7 kg) siden de betyr mye for rekrutteringen i vassdragene. Sjølaksefiskerne vil se på om det er mulig å få til slike ordninger i sjøen. Sjølaksefiskerne vil også forsøke å få til rapportering underveis i sesongen.
- Når det gjelder sjøaure mener rådet at regelverket i elv og fjord bør ses mer i sammenheng enn tilfellet er i dag. Som regel er det kvote- og fisketidsbegrensing i elvene, men fritt fiske i fjorden. Rådet oppfordrer Direktoratet for naturforvaltning og Fylkesmannen til å se på saken.
- Lakserådet mener det bør være mulig å endre reguleringene i enkelte elver hvis bestandssituasjonen endrer seg, uten å måtte revidere hele den nasjonale forskriften på nytt.
- Lakserådet oppfordrer SNO til å ta initiativ til et oppsynsmøte med lagene før 2012-sesongen. SNO vil følge opp dette, og oppfordrer samtidig til enkle regler som er lette å forstå og kontrollere.
- Lakserådet etterlyser mer ressurser til lakseoppsyn fra statlige myndigheter. Lokalt SNO mangler ressurser til å følge opp regelverket med et tilfredsstillende oppsyn i elvene, og nesten alt av ressurser til lakseoppsyn i dag brukes i sjø- og munningsområdene. Lakserådet ønsker at lokalt SNO gis ressurser til å kunne følge opp elveoppsynet og samarbeidet med rettighetshavernes oppsyn. Dette gjelder også viktige gytebekker hvor det ofte kommer meldinger om inngrep og utslipp som bør følges opp.

Med hilsen

Dag Matzow
seniorrådgiver

Bjørn Stokke
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift.
Saksbehandler: Dag Matzow

Vedlegg:
Innspill fra rettighetshaverne i Nidelva og Storelva